

Vychází 1., 10., 20.
každého měsíce o 10.
hodině. Expedicí se
nachází u Roberta
Veita v Nových ale-
jích č. 116.

DALIBOR.

Předplácí se: čtvrt.,
1 zl., půll. 2 zl.,
celor. 4 zl. rak. č.
S poštou: čtvrtl. 1 zl.
15 k., půll. 2 zl. 30 kr.
cel. 4 zl. 60 k. r. č.

Hudební časopis s měsíční notovou přílohou.

Odpovědný redaktor:
Emanuel Meliš.

Nakladatel:
Robert Veit.

Doslov k Daliboru.

Dopis z Petrohradu od H. Vojáčka.

Pan Černý doručil mně čísla Vašeho skromného, však ale dost hezounkého časopisu. Skromného u srovnání s časopisy hudebními jiných vzdělaných národů i národků (Nizozemců, Dančanů, Švédů) — což by i hanbou se nazvati mohlo, jestlibychom nevěděli kde příčin hledat máme a na kom dílem záleží, že národ přivykl nevšímat si hlasů, jenž mají úlohu, netoliko vzbuzovat tuto všímavost a sytit zvědavost, nýbrž hlavně tříbit vkus mezi hudebníky, spojovat různostranné náhledy o hudbě co do provozování i tvoření, konečně i oznamovat nové tendenční skladby.

Svrchovaný čas, bychom nahledli čeho se nám nedostává a čím se jiný národ, n. pr. Němci honosit mohou. Nyní mecenášů jako byli Eszterházy, Galicyn, Lichnovský, arciv. Rudolf, Lobkovic atd. hledej — nenajdeš! A tito nakládali s hudebníky, jak ze všeho, co o nich víme, vysvitá, jako s nevolníky aneb aspoň nezemany — (nešlechtou); a poměry tyto jen tak dalece bývaly zmírněny, jak dalece umění vůbec zblížuje jednotlivých lidí mezi sebou.

V naší době to jinak poněkud vypadá. Pustý nimbus staré šlechty výhody své vždy více a více ustupuje pravé vzdělanosti a šlechtetnosti. A jestli naši bohačiska nabírají sobě hudebníků ve své orchestry k rozčilení svých nervů, tím více požadavků dělají praví vzdělavcové od svých učitelů hudby. U každého člověka se najde kromě obyčejných hmotných zaměstnání ještě i sladká zahálka; a v takovou právě dobu hledá sobě každý zábavy mysle: ten v tom, druhý v jiném a mnozí hledají útěchy v hudbě.

Z uměn hudba nejprudčeji se tkne duši. V řeči musíte vyslyšet celou frázi, někdy i celou řeč, kdežto hudba barvitostí prvního tonu může proniknout do hlubokosti duše. Záleží ale na tom, aby hudebník byl tak vzdělán, by barvitostí tonu dodal rozmanitosti a síly, potřebné k docílení ony pronikavosti.

Těmito vlastnostmi hudby jest hojně dokázáno, že

umění toto v budoucnosti ještě více bude se stávat nevyhnutelným předmětem v programě u každého vychovatele, by se nezanedbalo ničeho, zvláště ale tak mocného prostředku k působení na duši člověka. Za toto považovali hudbu již naši předkové dřevných časů; nebud' tak — nebyli by upotřebovali hudbu při těch nejvznešenějších jednáních a průvodech. Dle mého mínění každá vesnice měla by mít svého učitele zpěvu vedle svého duchovního i kromě svého školního učitele. Nikoliv ale neměl by se obtěžovat tím školní učitel, jenž bez toho svůj vlastní kříž sotva nese.

Každý mi uvěří, že i ta nejdůmyslnější řeč, bez výrazu aneb s chybným výrazem, to jest, bez ponětí čítána, proklouzne nedojavši nikoho. Tak i skladba sebe výtečnější mine se účinku svého, špatně-li se přednáší. Technického (řemeslového) vzdělání nestačí; zde jest zapotřebí věděti, co jest krásného?

K tomuto ale mají hudební časopisy dopomáhat, a budou zajisté, jestli jenom národ si jich všimne. A měli bysme o českém národu pochybovat? Nikoliv! Přece však přiznejme se, že klušeme za cizinci, ovšem pochvalně a čestně, ale přece klušeme.

Znám já Čecha (stejno, je-li on vlastenec neb ne, mluví-li po česku dobře neb špatně, není jeho vina), jenž by byl první na svém nástroji, nescházelo-li by jemu cos, co ani nepřináleží k hudbě. Divná věc a přece pravda! Jiný zase mladý český umělec skončiv kurs v hudebním ústavě byl puštěn do světa nenaučiv se ni číst ni psát (aspoň ne více žáka vesnické školy) ni německy ni česky pravidelně: díky ale jeho velikému talentu, vydobyl sobě kus čestného chleba. Co by z něho bývalo, kdyby býval vychován dle programu jak se sluší na každého intelligentního člověka?

Či chcete, bychom my Čechové zůstali jedině šumaři, aneb myslíte, že mužové jako Tomášek, Tobiášek, Novotný, Osvald, Veit, Kittl, Dreyschockové, Píšek, Křížkovský, Ambrož, Laurencin, Hanslik atd., kromě hudby ničeho neznají neb neznali? Slovem, větší část českých hudebníků jsou šumaři a šumaři zůstat nesmíme, nechceme-li za jinými klusat.

U německých hudebníků nalezáme celou knihovnu hudebních spisů německých, francouzských, italských. Nejen učebné knihy o komposici (rozličného směru), o instrumentaci, dějepis hudby, hudební krasovědu, slovník hudebních názvů i umělců, analytické spisy rozličných forem skladebních, kritiky, životopisy atd.; celé příhrady hudebních časopisů atd.

V Čechách mohla by kvěsti kostelní hudba spíše než v kterékoliv zemi, i proč tomu tak není? Čeští skladatelé a hudebníci jsou nevšimaví a málo dbají o důkladné a všestranné vzdělání.

Dej Bůh, by skromný Dalibor zasloužil pochvaly za to, že otevřel oči mnohým, jenž nemohou hned po světě jezdit i nabývat zkušenosti na místě!

Rodina Slavíků.

Životopisní nástin, podává J. B. Mencl.

(Dokončení.)

Dne 1. lipna o 3 hodinách odpoledne vložen jest na Leopoldovském hřbitově v Pešti *) do lůna země. Byl provázen ku hrobu veškerými hudebníky a umělci obou měst, Peště i Budína, pak nesčíslným množstvím obecnstva hlavně žijícími tu Slovany, u největší slávě; ano byl provázen ku hrobu svým nejmilovanějším básníkem „Slávy dcery“ — Janem Kollárem. Velký náš mistr byl tu pohřben se vši možnou nádherou; prokázána byla mu největší čest a sláva ode všech stavů; ačkoliv jej pouze dle slavné pověsti znali a ačkoliv jim popřáno nebylo, by se kouzelným slavičím zvukům houslí jeho obdivovati mohli. Smrt Slavíkovu opěval Jan Hofzinger v německé elegii, jižto přítel zesnulého p. P l a c h ý v hudbu uvedl a veřejnosti podal.

Dne 18. lipna byly za něho odbývány exequie v kostele Františkánském, při kteréž příležitosti od orchestru tamního divadla a od četných ochotníků působením p. D o l e ž á l k a, ředitele ústavu slepých v Pešti, Mozartovo requiem provedeno jest.

Na to hned uspořádán byl snahou p. D o l e ž á l k a a p. C i n d u l k y, úda orchestru Pešťanského divadla, obou to Čechů, v Pešti koncert, v kterémž se veškeré hudební síly obou měst zúčastnily a z jehož čistého výnosu se pomník na hrobě J. Slavíka postavil. Čistý výnos obnášel 133 zl. stř. **), z nichžto 100 zl.

*) Byl tu bytem u Müllera, obchodníka v hudebních a uměleckých věcech.

**) V poznámkách otce Ant. Slavíka stojí, že pomník ten 300 zl. stř. stál.

stř. určeno na pomník a 33 zl. stř. přidáno na výlohy pohřební, které i s léčením 158 zl. stř. obnášely a otci, co dědici, k placení připadly.

Veškerou správu pozůstalosti po Slavíkovi řídil Mikuláš rytíř Ř e h o ř o v s k ý, doktor veškerých práv, zemský a soudní advokát v Pešti a nabídl se sám, že po Slavíkovi pozůstalé Quarneriovské housle za 200 zl. stř. a skvostný Pařížský smyčec za 45 zl. stř. koupí. Obě mu byly ponechány, a rytíř Řehořovský uspořádal místní záležitosti Slavíkovy dal veškerou pozůstalost na své vlastní útraty do Vídně dovézt.

Na výroční den úmrtí dne 30. května 1834 byl Slavíkovi n á h r o b e k postaven a slavně zasvěcen, při kteréž příležitosti veškerí umělci a hudebníci sesterských měst přítomni byli. Mikuláš rytíř Řehořovský složil text pohřební, jež kapelník Jan Grill v hudbu uvedl pod titulem „Josef Slavik's Manen.“ Mimo to zpívala se též skladba od kapelníka Grilla na slova „Worte der Trauer am Monumente Slavik's.“ Dále rozdávány jsou ku počtě a památce J. Slavíka složené básně „Nachklang an Slavik“ od K. Hoffnera, a „Worte der Wehmut am Monumente Slavik's“ od J. Bausa. Pomník Slavíkův, jež jsem okresliti dal, stůj i zde na věčnou památku nesmrtelného našeho krajana a virtuosa.

Slavík byl hodný, bodrý a šlechtitný muž. Miloval otcu svého s pravou synovskou láskou a neopomenul lásku a oddanost svoji při každé příležitosti na jevo

dáti. Byl šlechetný vlastnil, s tělem i s duší Čech a chloubou vlasti své. Miloval upřímně jazyk a národ svůj nade všecko, ba ani v návštěích nedopustil, by s krátkým i příjmením jeho tištěno bylo. Byl mu oblíbeny naše národní písně; z básní nejmilejší mu byla Kollárova „Slávy dcera,“ z kteréž věty na stěny zbořených hradeb okolí Hořovického psával. Tak n. př. posud na Točniku i Valdeku zachována jsou slova od něho napsaná „Co sta bludných věkův zbudovalo, zvrtné doba.“ Z cizích spisovatelův byli mu nejoblíbenější Jean Paul (Fr. Richter) a Shakespeare, ze skladatelův zvláště Beethoven.

Co umělec byl velmi skromný a nehonosný; nikdy nepronesl o cizím uměleckém výtvoru bázlivý úsudek, aniž kdys jakou radost projevil nad nepodařeným hudebním pokusem; neokusil rozkoše, které svět mladosti poskytuje; jemu bylo umění vším na světě — cílem veškeré snahy jeho od dětinství až do hrobu.

Slavíkova hudební pozůstalost jest následující: koncert Fis-moll pro housle s průvodem orchestru; též koncert s průvodem kvartettu, koncert H-moll pro housle s průvodem orchestru, Potpourri s průvodem orchestru; totéž s průvodem kvartettu a konečně s průvodem piana, variace E-dur s průvodem orchestru, totéž s průvodem piana; variace F-dur s průvodem orchestru, tytéž s průvodem piana; andante D-dur pro housle s průvodem piana; impromptu pro housle, totéž s průvodem piana; fermata ku koncertu Fis-moll; polonaisa D-dur. Poslední tři kusy, o nichžto žádných opisů nestává, jakož i všechny jmenované skladby jsou vlastnictvím pana Láboru v Hořovicích. Polonaisu napsal J. Slavík panu Láborovi do památníku připoje následující slova: „Svému příteli, Josefu Láborovi. Psáno dne 18. oktobru 1828 ve Vídni před mou cestou do Paříže. Jos. Slavík.“ Mimo tyto složil: variace pro strunu *g*, kteráž se u Rudolfa Slavíka v Moskvě nachází. Týž chová též Fis-moll koncert, rondo, variace na původní themu, variace se změněným laděním, pak H-moll koncert, jež teprv v Pešti od Hunyadyho obdržel. Dále složil Slavík podvojný koncert Fis-dur, 1 kvartett smyčcový E-dur, rondo A-dur. O posledních třech kusech nevíme, kde se nacházejí. Konečně našlo se v posůstalosti Slavíka „Zvonkové rondo“ s prův. orchestru a totéž s průvodem piana od N. Paganiniho, kteréž po prvním uslyšení z paměti sepsal.

V pozůstalosti J. Slavíka, kteréž panu Láborovi náleží, nachází se též denník J. S., v kterém se mnoho hudebních návrhův, poznámek o vedení smyčce, pravidla při hraní na housle nacházejí. Dále chová pan Lábor několik vlastnoručních listův J. Slavíka, pak péro, kterýmž posledně ve Vídni psal, dále

housle, na které se doma a v prvních dvou letech v konservatoriu cvičil, skříně na dvoje housle, které sobě v Paříži koupil (v ceně 100 zl. stř.) a pak vlastnoruční žádost na dvorní hudební úřad (Hofmusikgrafenamt) od 18. lipna 1828 o udělení povolení k 6měsíčnímu cestování v Německu. Konečně nachází se ve sbírce p. Láboru některé explikace z konservatoria, jež Slavík vlastnoručně psal. Tyto jsou: Lehre des reinen Satzes (2 sešity), Aesthetik (4 sešity), Mythologie (1 seš.), Prosodie und Metrik (1 seš.), Logik (1 seš.), Geschichte der Tonkunst (1 seš.). Životopis J. Slavíka napsali v češtině pan prof. A. Šembera v Květech r. 1834, pan Em. Meliš, redaktor těchto listů v „Pražských Nov.“ r. 1858 čís. 176, pak pan Lábor ve svém díle „Znamenití mužové,“ jež v rukopisu chová. V němčině psali životopis Slavíkův pan rytíř Seyfried v hudebním slovníku od Schillinga a J. N. Hofzinsler „Mittheilungen aus Wien“ (Jahrgang 1833 — 2. Heft.)

Konečně dlužno se nám zmíniti o Rudolfu Slavíkovi, posledním to synu Antonína Slavíka.

Rudolf narodil se v Hořovicích dne 29. dubna 1823, učil se z mládí zpěvu, houslím a pianu a osvědčil skvělých hudebních schopností. Na to přijat jest za zpěváka do kláštera křižovnického v Praze, kdež byt a stravu dostával. R. 1836 ku konci června obdývaly se v chrámě křižovníků Mozartovy requie od Pražských hudebních umělcův, ku kterýmž velmistr výtečné hudebníky k tabuli pozval. Mezi stolováním litoval prof. Pixis časnou smrt Josefa Slavíka. I povědino mu, že se bratr Josefův v klášteře nachází. Prof. Pixis dal si ho představit a tázaje se Rudolfa, zdaž by do konservatoria vystoupiti nechtěl, obdržel od něho přisvědčivou odpověď. Rudolf udělav pak den na to propravní zkoušku byl do konservatoria přijat a 2½ roku mu bylo odpustáno. Velmistr řádu křižovnického, nemýlím-li se pan Köhler, vykázal mu po tato leta byt a stravu. Vystoupiv r. 1839 z konservatoria, účinkoval v divadelním orchestru v Praze. Jsa ještě v ústavu složil Rudolf hudbu k velké kantatě „Heilands erste Stunden“ slovo od Petra Houdy, nynějšího faráře v Živo-houšti; na to složil tu as 6 kvartettů, několik písni s průvodem piana a „Variations et Fantaisie“ pro housle na národní píseň „Spi má zlatá.“ Dne 15. května 1840 hrál při slavnosti v refektáři Pražského semináře koncert od Beriota a došel velké pochvaly; na to uspořádal koncerty pro chudé v Brandýse a v Hořovicích, koncertoval v Plzni, Příbrami a odebral se do Uher jsa povolán od prof. houslí a zpěvu u hudební jednoty v Kysěku. V 1. koncertě dne 24. října 1840 přednesl koncert od Beriota melancholii od Prumea, pak zpíval baryton v terzettu od Rossiniho a byl nadšeně při-

jat a pochvalou vyznamenán. Dne 27. listop. 1840 hrál tu svůj koncert, pak Fis-moll koncert od svého zesnulého bratra Jos. Slavíka, své adagio, melancholii a variace. Po smrti Tábořského, ředitele orchestru Pešťanského divadla, hlásil se Rud. Slavík marně o místo toto, kteréž Vucht, ředitel orchestru v Temesváru obdržel. Po Vuchtovi nastoupil Arnstein a po tomto přičiněním p. Doležálka a doporučením Div. Webra, R. Slavík. Působení Rudolfovo v Pešti je mi neznámo.

V jeseni r. 1844 odebral se Rudolf do Rus, kdež u jistého hraběte celý rok domácím učitelem hudby a zpěvu byl. Odtud odebral se v srp. 1845 do Moskvy a dával na cestě koncerty v Žitomíru, v Kyjevě atd., kdež mu všude kapelnictví a učitelství hudby nabídnuto jest, kterých však nepřijal. V Moskvě seznámil se s Johanisem, prvním císařským kapelníkem při velké operě ruské, s Čechem to, jenž spolužákem a nerozdílným přítelem Jos. Slavíka býval. Působením Johanise obdržel Rudolf, když první houslista u divadla zemřel, místo prvního houslisty a stal se pak místo-kapelníkem při divadle.

Později přijal ředilelství kůru a varhanictví v polském a německém chrámu sv. Petra a Pavla.

Z hudebních skladeb Rudolfa Slavíka nachází se většina tištěných v knihovně císařského divadla. Zvláště slušno jmenovati symfonii pro velký orchestr (symfonie militaire), ouverturu D-moll, ouverturu C-dur, hudbu k dramě (Jan Palma), hudbu k maloruské dramě — velký vaudeville, ballet malír a modistka“ mši pro čtyry hlasy s varhanami, velikou fantasií pro housle na maďarskou themu, karnaval Moskevský na ruskou themu. Dále složil několik písniček českých, několik ruských románů, pak polských, francouzských a německých. Pro ballet psal více maďarských tancův, valčíků, kvapíků a polek pro znamenité taneční umělkyně, n. př. pro Fanny Elserovu, Nadeždu Bogdanovu, Šankovského atd. Mimo to uspořádal a orkestroval ruskou operu „Zápověď“ pro knížete Vjazemského, která v Petrohradě provozována jest.

Když Rudolfův otec, Antonín Slavík dne 4. prosince 1853 zemřel, postavil mu i vděčný tento syn náhrobek, představující odeněk lípového kmenu, na kterém se několik větví sekaných nacházelo a při nichžto opět nové letorosty pučí. Na vrchní straně otevřena jest kniha, v kteréž čísti lze nápis: (Jan kap. XII.) „Ti, kteří vyučují jiné, skvíti se budou jako hvězdy na věčné věky.“ Kolem knihy té je vavřínový věnec. Ve prostředku kmenu zasazena jest vejčitá, mramorová deska, na níž nápis tento rytý jest:

Zde odpočívá Antonín Slavík, rodák a učitel Hořovický, nar. r. 1782, 11. srp., žil do r. 1843, 4. pros.

„K poznání uváděl mysly dětské
Zbožnou horlivostí vážný kmet;
I nebaživ po nicotě světské
K vyšším snahám zaměřil svůj let.
Dvojí věčnou zanechal památku,
Dvojí světlo v jmeně jeho stýká:
Mládeži že vstívil ctností látku
A — byl otcem slavného Slavíka. —“

Hudební nástroje Abessiňanů.

V Abessinii nachází se hudba a hudební nástroje co do pěstování ještě v kolebce, ačkoliv to abessinsko-křesťanství duchovní za hlavní věc považují, by se z Jaredského zpěvníku zpívalo.

Nejhlavnější hudební nástroje Abessiňanů jsou následující: 1. Embilta, je to jistý druh flétny z rákosu zhotovené, jižto se zvláště při hudbě vojenské užívá. 2. Saguf, taktéž druh flétny. 3. Wandš, strunný nástroj, je to druh loutny. Struna jmenuje se po abessínsku wotara a zhotovuje se buď z lýkových šňůrek, buď ze střev zvířecích aneb z jiných látek. 4. Bogana je lyra, taktéž strunný nástroj. 5. Kinor, jistý druh citery neb kytary. 6. Masanko, strunný nástroj co harfa neb housle. 7. Malakat, dechový nástroj. 8. Kand, lesnice neb vojenská trouba. 9. Kando, ruční buben neb tamburina. 10. Mezer je dechový nástroj. 11. Atamo a Kabara jsou ruční bubínky. 12. Zanzel, cimbál, vlastně zvoneček. Týž nástroj podobá se roštci, na němž více zvonečků neb cinkadel visí. Užívá se ho v chrámech. 13. Nagarit je velký kotel, jenž koží je potažen. Užívá se ho při vojště v chrámech a při slavnostních příležitostech. Toliko místodržitel province, jenž se dedšemač jmenuje, může si na nagarit dát zahráti. Obdrží-li rozsáhlejší provincii, může i o širší nagarit žádati. Jsouť místodržitele 2 neb 4 nagaritů.

Z tohoto seznamu vysvítá, že se hudba Abessiňanů ještě v smutném stavu dětství nachází. Kolik století ještě uplyne, než takové dokonalosti v hudbě dosáhnou jako vzdělaní národové!

Podává E. Zminský.

Karel Maria Weber a opilý hudebník.

Výjev ze života.

(Dokončení.)

Ubohý chudás vypravoval mi celý svůj životopis. Jako dítě v Casorii nalezen, a z outrpnosti jistého krejčího přijat, vstoupil do konservatoria chudých Ježíše

Krista v Neapoli, kde třeštivou horlivostí do svatyně vědeckých tajemství hudby vniknouti se snažil. Jeho mistr Gaetano Graeco vzdělal s velkou horlivostí podivuhodné jeho vlohy a uměl si vážit jeho neunavné pilnosti. Mezi tím mladík dospěl v muže, cestoval do Říma, by si pověsti dobyt. Nikdo však nechtěl jeho opery slyšeti. Ty, které na jeviště přišly, Bůh sám ví proč, zcela propadly. Byl konečně vypískán! . . . Tu počal beznadějný, opovržený hudebník pochybovati sám o sobě, o ceně svých děl, a utekl se před světem ku patě Vesuvu do ony chatrče, v níž já ho našel. A zde očekával smrt, kterou mu chuboba, zesláblé tělo a palčivý při tom ale vlhký vzduch od Torre del Greco vanoucí připravovati se zdály.

„Netrapte se tak smutnými myšlenkami,“ pravil jsem lítostně, když byl Pergolese smutné své vypravování ukončil: „Neslušně příteli přílišnému zoufalství se podávati! Často nabýváme uzalosti, když jí už více neočekáváme. Jsem ujištěn, že tato skladba, kterou jste právě napsal, větší slávy než Vaše předešlá díla dosáhne; a vzav tento hudební kus, zasednu k chatrné špinetce v koutě a počnu hráti. Byla to známá modlitba pana z Webrů, byla to Stabat Mater od Pergolese. Poznenáhla přidružil se z počátku slabý, postupem nadšený hlas ke hře mojí . . . Náhle pronikl hlas tento . . . Pak jsem ho více neslyšel. Přestanu hráti. — Za mnou ležela na podlaze mrtvola. Pergolese ukončil v nebi zpěv na zemi započatý. — Celou tuto noc strávil jsem u chudáka na modlitbách. Druhého dne obětoval jsem pozůstatek mé seschlé tobolky na slušný pohřeb ubohého slavného tohoto skladatele. Cestujíc později do Říma, vzal jsem jeho Stabat Mater s sebou. Uveřejnil jsem je. Každý uznal vznešenost této skladby. V divadle provozovány byly opět Pergolesovy opery. Pergolese stal se slavným po smrti, on, jenž za příčinou, že uznán nebyl, sešel!“

„Není-li pravda, smutný to příběh, pane z Webrů, avšak znám ještě mnohem smutnější. Jest to příběh muže, jenž odřekl se výnosného kupectví, by umění a slávě holdovati mohl, a jenž toliko bídy a hanby účastným se stal.

Jest to příběh muže, jemuž žádná jiná útěcha více nezbyla, než ztupělost, ano stav opilství. Jest to můj vlastní příběh. — Vida, že jsem se v povolání svém sklamal, že dobrotivý tvůrce všeho míra posvátného daru genia mi odepřel, rád bych byl uposlechl Pergolesovy upřímné rady a navrátil bych se byl do krámu otce svého. Ach, bohužel, čas tichého štěstí uplynul, nemožno mi déle to zde snést, byl bych se zadusil, byl bych zemřel v tomto hnízdě, za pokutu, že jsem se odvážil k tomuto smělému letu do vesmíru ne-

beského. Bylo mi nevyhnutelně zapotřebí, bych prchal sám před sebou, bych klamal pustotu ducha svého, bych utíkal před zoufalstvím. To jest příčinou, že mne uličníci každého dne s pokřikem: opilec, opilec pronásledují. To jest příčinou, že jste mne právě nyní v úžlabí našel. Kdybych byl tehdy tolik rozumu míval, jako teď, co spolu jdeme; byl bych se byl chránil prositi Vás, byste mne vytáhli. Raděj bych byl hlavu o dlažbu rozbil, abych životu svému konec učinil.

Takto rozmlouvající, přišli jsme k starému sešlému domku. Hlas jeho nesvědčil o žádném opilství více, krok jeho byl pevný a jistý. Weber cítil se pohnuta leknutím a outrpností, vida jeho zsinálý obličej, na němž se zoufalství zrcadlilo. „Maestro,“ pravil k němu cizinec, „Váš hlas a upomínky, které jste ve mně vzbudil, zrušily ve mně dobročinné účinky jedu, jímžto se každodenně omamuju. Poprvé za deset let navracuji se dnes do této díry nejsa skrz na skrz opilý. Bez pochyby božská to vůle, bych ukončil takto bídu mou.“

„Ano,“ pravil Weber lítostně, „navštívím Vás zítra opět, pomohu Vám radou i úvěrkem svých přátel.“

Cizinec pohodil hlavou a oči k nebi pozvedna rozloučil se s Webrem.

Když pak druhého dne, věren svému slovu, Weber k obydlí nešťastníka se ubíral, spatřil velký dav lidu před chatrčí shromážděného. Přistoupil k drábům vynášejším právě mrtvolu muže v noci oběšeného, v jehožto světnici, jak soused zvědavým vypravoval, jen chatrné lože a velká hromada spáleného papíru místo nábytku nalezeny byly. Ostatně neznal žádný člověk jméno tohoto muže, který po dvacet let každé ráno opilý z domu vycházel, a každý večer ještě opilejší se vracel.

Weber poznal mrtvolu. Ustoupiv bolestné zvědavosti, tlačil se za množstvím divákův prohledávajících lakotně jízbu samovražedníka. Na zemi leželo několik pozůstatků nedopáleného papíru, které s dychtivostí pozvednul. I četl tento zlomek a hojná slza zarosila jeho líce. Byl to překrásný myslivecký sbor.

V sladké upomínce na ubohého, opuštěného hudebníka vetkal Weber tento myslivecký sbor do posledního výjevu své opery „Čarostřelec,“ kterou právě spisoval.

A toť jest smutný příběh krásnou svou melodií proslulého mysliveckého sboru:

„Co pak se jen rovná
Zde zábavě lovce.“

F E U I L L E T O N .

Z Prahy.

Stavovské divadlo. Opera „Oberon, König der Elfen“ dle anglického od Th. Hella, hudba od C. M. z Webrů. (Dokončení.) Našemu zraku objeví se krásný pohled na palác turecký s rozkošnou zahradou. Fatimu oblétají krásné myšlenky z jejího mládí z její otčiny. V tom přiblíží se veselý Šerasmín v tureckém obleku s rýčem v ruce, raduje se společně s Fatimou a odejde posléze s ní k práci. Ze země vystoupí nyní Puk se spícím Hüonem. Vracející se Šerasmín s Fatimou uzří jej a radují se z toho, že je opět v jich kruhu. Fatima mu dává zprávu o Rezii; Šerasmín pak radí jemu přestrojiti se v šat turecký a vstoupiti do služby k mocnému panovníku Rezie. Nastane proměna. Ve vnitřku bohatého paláce v Tunisu přísahá Roschana svému choti Almansorovi, emíru Tuniskému, neb miluje nově v službu vstoupivšího otroka Hüona. Avšak tento zavrhne láskou Roschany, neb jej víže láska jiná — láska k Rezii. Rozčilená Roschana snaží se jej přilákat svými otrokyněmi, avšak i to nezlomí svazek lásky jeho. Almansor vrazí prudce do síně, uzří choť svou v náruči otrokově a ptá se vztekle po příčině slavnosti. Roschana se chce pomstit na Hüonovi, pročez vyličí svému choti jej co svého milence, jehož však nenávidí. Almansor rozkáže otroka Hüona vésti k smrti. Toho použije Roschana; chopí se dýky, by svého nenáviděného chotě zavraždila, jest však zajmuta a otroky Almansorovými odvedena. V tom vstoupí Rezie do komnaty a prosí za život svého milence. Almansor přísahá jí, dáti Hüonovi svobodu, pakli jej milovati bude, což však ona zamítne, chtěje raději v náruči milencově zemřít. I ji odsoudí rozzlobený emír tuniský k smrti upálení. Opětná proměna. Na dvoře paláce Emírova snáší otrokové dříví na hranici, an Almansor Rezii a Hüona ke kůlu přivésti káže. Již chtí podpáliti hranici a hle! veselý zvuk lesnice ozve se z dálí. Zvuk tento více a více se blíží a otroci i sám emír musí tančit. Provazy, jimiž byli provinilci svázáni, se přetrhnou a milenci jsou opět na svobodě. Provázen veselým tonem lesnice, přikvapí sem Šerasmín s Fatimou a radují se vespolek ze šťastného shledání. Šerasmín znovu zatroubí na lesnici a ký to div! — palác, hranice, vše zmizí a šťastní milenci nacházejí se opět v krásné říši Oberona. Mocný král duchů a věrný jich ochránce žehná čtyry tyto blažené duše pozemské. (3. dějství.) Text k této operě vyňat jest z epické básně téhož jména od Wielanda. Jako vždy u K. M. Webra unáší nás i v této hudbě neobyčejná síla vedle největší něžnosti velký poetický vzlet určitostí u vyjádření, ostrá charakteristika a současné účinkování melodických, harmonických a instrumentálních živelů. Taký mistr jako K. M. Weber musel také na mladé hudebníky velký vplyv míti a skutečně našel mnohé následovníky. Provedení opery nevyhovělo požadavkům obecnosti ni kritiky a vše to připočísti dlužno panu kapelníku Jahnu, jenž málo pílě k nastudování této opery vynaložil.

— Dnes o 4 1/2 hod. odpoledne dává Žofínská akademie v Žofínském sále koncert. — Program koncertu je následující: I. oddělení: 1. Motetto pro smíšený sbor od Fr. Abta. 3. České písně s průvodem piana a sice

a) Radost a žalost od Vašáka. b) Večerní od Zik. Kolečovského, přednese sleč. Anna Sobotkova. 4. Zigeunerleben (Cikánský život), sbor a sola od Rob. Schumannna. II. oddělení: 5. Regina coeli pro smíšený sbor od Ant. Caldary. 6. a) Fantasie Impromptu od Chopina. b) Fantasie od Schumannna, přednese p. Jos. Löw. 7. Ebrejská elegie od Šmilovského, v hudbu uvedena od Zik. Kolečovského (pro akademii složena). 8. Halleluja, fuga pro smíšené hlasy, od Händla.

— Dne 29. t. m. bude se odbývatí valné shromáždění jednoty k zvelebení kostelní hudby.

— Slovátná virtuoska, slečna Rosa d'Or odebere se dne 2. ledna na uměleckou cestu do Německa a bude nejdříve v Brunšvíku koncertovati.

— Slavnému našemu učenci p. Janu Purkyňovi, jenž dne 17. t. m. své 72leté narozeniny slavil, věnoval mladý skladatel pan Ludv. Procházka k tomu cíli složený „Slavozpěv“ pro 2 sbory, sola a s průvodem dechových nástrojů, jež s panem Hynkem Pallou nestoru odevzdal.

— K o n c e r t pianistky Serafíny Vrabély-ovy v sále konviktském dne 11. t. m. poskytl nám příležitost opět chvalně se zmíniti o této nadané a sličné pianistce. Hrálal s p. prof. Mildnerem sonátu pro housle a piano (op. 30.) od Beethovena velmi svěže, allegro a variace od Händla, consolation od F. Liszta, novelette od Schumannna výrazně a plyně, a konečně „Ukolebavku“ od A. Dreyschocka a valse de concert od B. Chopina cituplně a obratně a osvědčila se důstojnou zákyní mistra našeho Alex. Dreyschocka. Pan Fektér zpíval v koncertě tomto rýnskou národní píseň od Mendelssohna a perskou píseň „Asry“ od Rubinsteina s pochvalou. Mile nás překvapila sleč. Brennerova národní písní maďarskou „Ez a világ,“ jejížto charakter výborně podala a v nížto znamenitou kollaraturu rozvinula. Koncertistka i sleč. Brennerova byly hlučně volány.

— Koncert pana prof. Jul. Pisařovice dne 17. t. m. v sále konviktském došel od četného obecnosti úplného uznání a bouřlivé pochvaly. Pan koncertista přednášel dvě sola, totiž „Sen“ divertimento od Bärmanna a fantasii na operu „Puritané“ od Beera, v nichžto skvěle svou znamenitou virtuositu na klarinet osvědčil. Klarinet páně Pisařovicův je skutečně čarodějný a schopen k vyličení všech pocitů lidských; pláče, žertuje, směje se, nyje, slovem mluví cituplně k srdci posluchačů. A kdo by byl neobdivoval krásný, zvučný a zpěvný ton klarinetu pana Pisařovice, jeho od největšího forte až k nejjemnějšímu pianu provedené trillky, jeho bleskurychlé passáže a vazolonné skoky na klarinetu? Zajisté každý, jenž v umění poněkud jen zasvěcen jest. Pan Pisařovic byl při obou piečách od p. Ed. Nápravníka vkusně doprovázen. V tomto koncertě účinkovaly paní Allram-Lechnerova přednesem dvou deklamací od Schillera a K. Kloučkovy, sleč. Brennerova, ježto písně od Kückena a variace z Auberovy opery „Korunní diamanty“ výborně zpívala, a pan Bachmann, jenž novou píseň od Slánského a kapelníka Jahna slušně provedl. Výsledek koncertu byl velmi skvělý, p. koncertista a slečna Brennerova mnohokrát voláni.

— Pan L. L u k e s vzdav se dráhy umělecké, studuje chemii v Mnichově.

— Koncert slečny Charlotty z Tiefensee, jenž se dne 10. t. m. v sále na Žofíně odbýval, došel od četného obecenstva velké pochvaly a hlučných potlesků. Slavná koncertistka osvědčila dostatečně věhlasnou pověst, jižto si téměř po celé Evropě získala. Považujeme za zbytečné, chváliti její výbornou školu, její duchaplné pojmutí přednášených piec, její až do nejjemnějších nuancí zabíhající a někdy až k úžasu uměle rafinovaný přednes; neboť tyto vlastnosti rozumí se samy sebou u této zpěvkyně evropské pověsti. V národních písních „Matuška golubuška“ (ruská), „Las Mouchachos“ (španielská), „Ez a vilag“ (maďarská) a „Osirelé dítě“ pronikla koncertistka úplně ducha národních písní dotčených národů a provedla je mistrně. Zvláště pak vyznačila se poslední písní „Osirelo dítě,“ jež s takým elegickým tonem a s takým příděchem zbožné oddanosti zpívala, jak jsme ji ještě nikdy neslyšeli. Na všestranné přání opakovala koncertistka ještě jednu sloku a přidala po bouřlivém potlesku Škroupovu píseň „Česku.“ V arii „Casta diva“ z opery „Norma,“ pak v arii žebrácky z opery „Prorok“ obdivovali jsme se krásnému dramatickému talentu a skutečně podivuhodné kollaratuře ve variaci od Procha, ohromné cvičenosti hrdla a konečně v andantu z As-dur sonaty od Beethovena (s podloženým textem od Griepenkerla) hluboce dojímavému přednesu. V tomž koncertě účinkovali p. Ant. Benevic a p. K. Fischer, provedouce důstojně milostnou sonatu pro housle a piano (op. 24) od Beethovena a členové Žofínské akademie, ježto pod vedením p. Karla Slavíka a Gadeův a pak Voglův sbor správně přednesli. Slečna z Tiefensee byla více než dvanáctkrát hlučně volána.

— Druhý koncert Cecilské jednoty, jenž se ve středu dne 13. t. m. v sále na Žofíně odbýval, měl šest zajímavých skladeb v programu, mezi nimiž česká romance od Voj. Šmilovského, hudba od Jos. Leop. Zvonáře pro náhlé ochuravění p. K. Strakatého provozována býti nemohla. Začátek učiněn jest Cherubiniho klasickou ouverturou k opeře „Elisa,“ ježto četné obecenstvo duchaplným provedením hlavního motivu (švýcarský nápev) až do konce poutalo. Neméně bavil posluchače velký zpěvní výjev „Burgfräulein“ pro altový hlas a orchestr od J. Marschnera, jenž skladbu tuto své choti Jandové, druhdy členu Pražské opery věnoval. Skladba tato je skrz na skrz ryzá a ušlechtilá, sestávající ze 4 částí, kteréžto slečna Schmidtova s pochvalou přednesla. Mužský sbor svěží „Kriegerlied“ od A. M. Storcha s průvodem plechových nástrojů je velmi působlivě zosnovaná skladba, v nížto zvláště druhý sbor, prvnímu z dále odpovídajíc celku rozmanitosti dodává. Méně líbil se „Abendlied“ pro tři ženské hlasy od F. Lachnera (rukop.), jenžto od slečny Stausovy, Kučerovy a Schmidtovy správně přednesen jest. Druhé oddělení otevřeno jest vojenskou symfonií od Jos. Haydna, v nížto hlavní momenty žití vojenského se zrcadlí. Nejpatrněji vylíčeno je v druhé větě vojenské defilování, při čemž hlučný vojenský pochod mimojdoucí vojsko před oči nám stavě, poznamená s odcházejícími vojíny tichne až opětně zatroubení nové vojsko oznamuje, načež pochod z nova počne. Pochod vetkaný je ušlechtilý a celá věta mistrně provedena. Na to následuje třetí věta ličící bezpochyby vojenské tance

a zábavy v táboru, načež jaré finale obraz vojenského života doplní. V mistrné této skladbě vane svěží rozmar. Provedení všech skladeb pod vedením pana Apta bylo výtečné, zvláště však vynikala 2. věta symfonie, ježto opakována býti musela.

(R.) Z Jindřichova Hradce. Zdejší kostelní hudba lepší se vůči hledě. Volba kostelních skladeb býva přiměřena. Dávajíc se mše od V. Horáka, B. Führera, Drobische atd. v dobrém provedení. Škoda, že zde není zařízen ještě zpěvácký spolek, jako v jiných českých městech; tu by ovšem nejen kostelní hudba, alebrž i český zpěv lépe zkvetly. Bohdá, že se někdo této myšlenky uchopí a zpěvácký spolek zde zařídí. Hlavní zábavou naší bylo až dosud divadlo, kterýmž nás správná společnost p. Kulasova pod vedením činného p. Štandery bavila. Okrasou této společnosti je velmi nadaná slečna Arnošta Libická, kteráž výtečnou hrou každého roznítila. K jejímu příjmu dával se Halmův „Syn pouště,“ v nížto co Parthenie duchaplnou hrou i deklamací a zvučným organem četné obecenstvo tak rozjarila, že několika věnci počtena jest. Na jednom věnci nacházela se následující báseň, jižto zde podáváme.

Příjmi díky, Musy dcero milá,
Jež Ti jmenem znalců podávám:
Neboť hra Tvá jemná ušlechtilá
Kouzlem mocným jímá srdce nám.
Krácej pevně v dráze nastoupené
Hrou svou vždycky vzbudíš bol i slast;
Chovej lásku k vlasti drahocenné,
U cíle po zkoušce dokončené
Ověncí Tě naše česká vlast.

Ne méně se vyznačila táž herečka v „Preciose,“ v nížto jsme se i jejímu pěknému zvučnému hlasu obdivovali a radili bysme slečně Libické, by i na zdokonalení zpěvu péči vynaložila; neboť tím se jí ještě širší dráha otevře.

(S) Z Hradce Králové. Dne 11. t. m. uspořádal zasloužilý a horlivý pan T. Vorbes v místnostech školních hudební a deklamatorní akademii, k nížto jen něco hostů zváno bylo. Mimo správně provedené ouvertury k operám „Lazebník Sevilský a Tancred“ slyšeli jsme efektní sbor „Náš zpěv“ od H. Pally a „Plaché dívčiny“ od Václ. Horáka, kteréžto od 40 zpěváků byvše výborně předneseny, skvělého došly výsledku. Kojíme se nadějí, že p. ředitel častěji nám české sbory a písně předvede; neboť tím si zajisté nejen velkého účastenství, alebrž i zásluh o české umění získá.

(P.) Z Litoměřic. Dne 13. t. m. zasvěceny byly nové varhany (positiv) v kapli gymnasiální, za kteréžto panu Feindovi, bývalému zdejšímu katechetu co děkovatí máme. Stroj tento, jež varhanář p. Prediger zhotovil, stojí 400 zl. Před 2 lety zhotovil týž stavitel varhan zdejší velké varhany v chrámě seminářském.

(P. N.) Z Lochovic, 4. pros. (Mš e.) Dnes na den výroční slavnosti zdejšího chrámu Páně provozovala se zde veliká mše do C-dur, velkolepá skladba od Beethovena, řízením zdejšího vzorného učitele a ředitele kůru, p. Doubravy. Provedení bylo dosti zdařilé, zvlášt fugy tak rázně provedeny, jakž to málo kde na venkově býva,

což je důkazem, že i v malém místě spojenými silami mnoho podniknouti se může. Dobře provedená kostelní hudba zajisté povzbudí ducha k zbožnosti, ano i nehubdníka svatým citem pronikne, o čemž se dnes mnohý přesvědčil.

D r á ž d a n y. Kapelník p. Jul. Rietz z Lipska jest zvolen za zdejšího dvorního kapelníka. Pan Ferd. Laub dostal se dle doslechu za zdejšího koncertního mistra.

M i l á n o. Hudební časopis „Gazetta musicale di Milano,“ jenž při začátku italské války vycházeti přestal, bude od nového roku 1860 pod redakcí Dra. Filippiho vycházeti.

P e š ť. Pan Steger (jinák Stazić) Horvat a znamenitý tenorista je u zdejšího divadla pro leden a únor engažován; načež se pak k pohostinským hrám do Londýna odebere. V sezení výboru (dne 30. listop.) národního konservatoria věnoval předseda svobodný pán Pránay 10 dukátův za hudební kompozici na Cuszarovou báseň „Ki az.“ Napotom ustanoveno, by se památka národního barda (pěvce) Timódiho každoročně slavila, aby podobiznu kapelníka Erkla v sále konservatorním pověsila. Koncert houslisty M. Hausera byl čteně navštíven. Týž virtuos dobyt se svým více lyricko-krásným než hrdinským tonem velké pochvaly.

P a ř í ž. Nové dílo od G. Meyerbeera, kteréž nedávno dokončil, bude tu v brzku v jistém zdejším chrámě ku prospěchu dobročinné nadací provedeno, je to symfonie, jejížto text vyňat jest z díla Corneilleova „Imitation de Jesus Christ“ (Následování Krista). Polská zpěvačka sleč. Vestvali (jinak Vestwaliczova) vystupuje ustavičně v operě „Herkulanum“ od Fel. Davida, avšak nikoliv se skvělým prospěchem. — Rich. Wagner uspořádá prý v zimní saisoně řadu velkých koncertů, obsahujících zlomky z jeho oper. — Opera Il curioso accidente (Podivný případ), jižto p. Berettoni z rozličných skladeb Rossiniho sestavil, propadla na dobro.

(D. *) Z V í d n ě. (L a z a r e v.) Divil jsem se, že Váš dopisovatel z Petrohradu tak rozhodně pana Lazareva, který zde před nedávnem koncert dával, třestěncem nazývá. Nám napřed nebylo tajno, že p. Lazarev zde skvěle nepochodí, neboť kdyby přišel kdokoli, zdejší obecnost nedá se přemluvit, že může býti neb jest jaká nová hudba, která by jako slovanským duchem a rázem se označujíc obzvláštního pozoru a vnímání zasluhovala; kdo s čím podobným vystoupí, jest odsouzen,

*) Dopis tento od velectěného pána z Vídně, jež co hodnověrného znalce hudby a umění vůbec známe a jehož i sídelní město ctí, budiž nám důkazem, jak strana jsou kritiky Vídenské a jak i Petrohrad mužů svých neuznává.

nežli ho ještě kdo slyšel; tak se dělo p. Lazarevu. To samé platí i o Petrohradu, neboť Petrohrad není město slovanské; tam si žádný nedobude slávy hudbou v duchu slovanském; neboť tam znají všechno jiné, a jen to jest slovanské. Jestli tedy v Petrohradě nazývají pana Lazareva třestěncem, je to věc snadno k pochopení; leč každý, kdo tyto poměry na vlastní oči poznal, povinen jest, by skladby pana Lazareva proskoumal, a teprv svůj zavrhuující úsudek pronesl, kdyžby o nepravdivosti jejich se přesvědčil. Hlas takového znalce ozval se v Moravských německých novinách, a ten nikoli věci povrchně nebéra, učinil zadost spravedlnosti, které ani ve vlasti své Lazarev nedošel. V Petrohradě platí slepá moda více nežli kde jinde, a my Slované nejsme v modě; — co divu tedy, když ho tam zkrátka odbývají. — Dle doslechu opustí pan kapelník Stegmaier zdejší dvorní divadlo a na místo něho povolán bude prý kapelník z Kasselu pan Reisz, nástupce Spohrův. — Pan Vuković obdržel od ředitelstva dvorního divadla dovolení na rok k hrám pohostinským. Co nejdříve vystoupí pan Vuković v Brně, Holomouci a ve Vratislavi. — Pan A. Dreyschock uspořádal dne 17. t. m. na všestranné přání ještě jeden koncert a vzdal se, jak Vídenské listy píšou, cesty své do Peště, kdež koncertovati zamýšlel. —

Dur a moll.

(H a y d n.) Jednoho jitra časně přišel jistý kapitán k Haydnovi s otázkou: „Jste Vy pan Haydn?“ — „Jsem, čím Vám mohu posloužiti?“ — „Dám Vám třicet guineí, když mi nový pochod pro hudební sbor mého korábu sestavíte; ale musím jej míti ještě dnes, poněvadž zejtra již do Kalkuty odpluji.“ Haydn přislíbil pochod do příštího dne zkomponovati, a posadil se hned, jak mile kapitán odešel, ku klavíru. Za čtvrt hodiny byl pochod již hotov. Haydnovi to ale přicházelo, jakoby těch třicet guineí ukrasti měl, když je za tak krátký čas vydělá, a komponoval i hned ještě dva jiné pochody, které kapitánovi ku vybraní předložiti si umínil. — Časně ráno přišel kapitán s otázkou: „Jest pochod dohotoven? Prosím, račte mi jej zahrát.“ Haydn zahrál pochod, kapitán vysázel mlčky třicet guineí, vzal pochod a chtěl odejít. U dveří ho zastavil Haydn řka: „Já mám ještě dva pochody pohotové, poslechněte je také a pak si jeden z nich dle libosti vyberte.“ — „První se mi líbí.“ Kapitán odešel a Haydn běžel za ním, řka: „Vy jste mi příliš mnoho zaplatil, vezměte také ještě ty dva s sebou.“ Kapitán se ale nenechal zdržet a kvapně konečně odešel. — Haydn se doptal a dověděl jména korábu, načež kapitánovi oba pochody poslal, kapitán ale je vrátil. V noci na to koráb odplul, ze zlosti roztrhal pak Haydn oba pochody.

L i s t á r n a. V. Gu. zde: Dvojím písmem anekdoty podávati nemůžeme. P. T. p. J. L. ve Vol.: Uživeme a obstaráme. Panu J. Piv. . . . v H.: Pošlete jen, nebudeť pozdě. Panu E. K. . . v B.: Předěláme a uveřejníme. Panu V. V. zde: Nelze užiti.

K tomuto číslu přiložena jest poslední notová příloha, obsahující „Pohřební čtvero zpěv“ od J. Nesvadby. Žádáme P. T. ctěné odběratele, by své předplacení brzy obnovili, by se počet výtisků ustanoviti mohl. Při této příležitosti vyzýváme p. varhaníky a ředitele kůru k předplacení na „Pašije,“ ježto dle starého rukopisu pan Václ. Horák uspořádá. Předplacení na „Pašije,“ osm hudebních archů s textem českým a latinským čítající, obnáší: 1 zl. 15 nov. kr. Předplacení na toto dílo trvá až do posledního února 1860, načež zvýšená cena nastoupí. Obálka na notové přílohy bude s 1 číslem rozeslána. Právě vyšel u Rob. Veita 6tý sešit katolického varhaníka od Jos. Förstra, a stojí 40 nov. kr. *Exp.*